

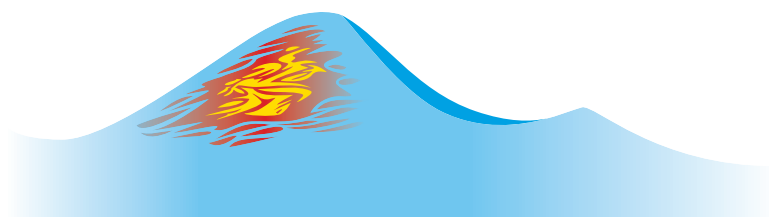

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

STRATEGIPLAN FOR SAMISK SPRÅK OG SAMISK KULTURKOMPETANSE

Vedtatt av fylkesrådet 29.05.07

1. Innledning.....	4
1.1 Tilbakeblikk	4
1.2 Hovedsatsingsområder	4
1.3 Strategiplan med konkrete tiltak.....	4
2. Grunnlag.....	5
2.1 Lovgrunnlag	5
2.1.1 Samelovens språkregler.....	6
2.1.2 Hvilke fylkeskommunale virksomheter omfattes av loven?	6
2.1.3 Loven i praksis	6
2.1.4 Hvilke samiske språk?.....	7
2.1.5 Lov om stedsnavn.....	7
2.1.6 Lov om personnavn (navneloven).....	7
2.1.7 Bruk av samiske stedsnavn og personnavn i Troms fylkeskommune.....	7
2.2 Fylkeskommunalt plangrunnlag	8
2.2.1 Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommune	8
3. Situasjonsbeskrivelse	8
3.1 Fylkeskommunen og språkreglene	8
3.1.1 Samisk språkkonsulent.....	8
3.1.2 Offisielt navn på samisk og norsk	8
3.1.3 Skilting og navn på samisk.....	9
3.1.4 Annonsering	9
3.1.5 Fylkeskommunale planer	9
3.1.6 Samisk på fylkeskommunale nettsider	9
3.1.7 Samisk språkbruk/språkundersøkelse	9
3.2 Sentraladministrasjonen	10
3.2.1 Bruk av samisk språk i møter m.v.....	10
3.2.2 Kompetanse i samisk språk og samisk kulturkompetanse	10
3.3 Videregående skoler	10
3.4 Tannklinikker	11
4. Omfang og formål	11
4.1 Omfang.....	11
4.2 Formål	11
5. Økonomiske virkemidler.....	12
5.1 Statlige tospråklighetsmidler.....	12
5.2 Fylkeskommunale midler	12
5.3 Forvaltning av midlene.....	12
5.4 Årlig søknad om midler til oppfølging av strategiplanen	13
5.4.1 Krav til søknaden	13
5.5 Samenes nasjonaldag (6. februar)	14
6. Mål	14
Mål 1	14
Mål 2	14
Mål 3	15
7. Tiltaksdel.....	15
7.1 Personalpolitikk og kompetanseutvikling	15
7.1.1 Utvikling av kompetanse.....	15
7.1.2 Rekruttering av kompetanse.....	15
7.1.3 Særskilt om samisk språk.....	15
7.2 Særskilt kompetanse i samisk språk.....	16

7.2.1	Samisk språk i tannhelsetjenesten	16
7.2.2	Samisk språkkonsulent	16
7.2.3	Bruk av ekstern tolk eller oversetter	16
7.2.4	Kurs i samisk språk	17
7.3	Kompetanse – samisk kulturkunnskap	17
7.3.1	Innføringskurs for nytilsatte	17
7.3.2	Temakurs for ansatte/politikere	18
7.3.3	Spesialtilpassede kurs/temadager for den enkelte virksomhet	18
7.3.4	Temadag om samepolitikk i fylkestinget	18
7.3.5	Hospitering i Sametinget	18
7.4	Skilting og navngiving	18
7.4.1	Samiske betegnelser og samisk skilting i sentraladministrasjonen	19
7.4.2	Samisk navn og skilting på samisk ved videregående skoler	20
7.4.3	Samisk navn og skilting på samisk ved tannklinikene	21
7.4.4	Betegnelser på politisk nivå	23
7.4.5	Konsekvent bruk av navn på norsk og samisk	24
7.4.6	Fastsetting av skrivemåte for samiske stedsnavn og navn på fylkeskommunale virksomheter	24
7.5	Informasjon	25
7.5.1	Kunngjøringer og annonser	25
7.5.2	Lover/Regler/Skjemaer	25
7.5.3	Brevhoder, logo, konvolutter mv.	25
7.5.4	Planer/Brosjyrer/Trykksaker	26
7.5.5	Internett	26
7.6	Saksbehandling og møtespråk	26
7.6.1	Inngående og utgående brev på samisk	27
7.7	IT-systemer og samiske tegn	27
7.7.1	SamIT og Samisk tegnsett	27
8.	Klageordning	28
	Vedlegg	29

1. Innledning

1.1 Tilbakeblikk

I desember 2001 ble det for første gang vedtatt en egen "Handlingsplan for samisk språk og samisk kulturkompetanse". Planen gjaldt perioden 2002-2004 og er senere rullert av fylkesrådet. Planen ble for alvor fulgt opp fra og med 2003, da en egen samisk språkkonsulent ble tilsatt.

Troms fylkeskommune har forpliktet seg til å følge opp tiltakene i handlingsplanen gjennom "Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommune". Da mange av tiltakene er gjennomført og nye behov har oppstått, er det nå behov for en ny plan.

Sametinget, som årlig bevilger midler til oppfølging av samelovens språkregler, krever at fylkeskommunen har et oppdatert plangrunnlag i form av strategiplaner med konkrete tiltak. Formålet med tospråklighetstilskuddet er å bevare, styrke og fremme bruken av samisk språk i offentlig forvaltning. Det er en overordnet målsetting for Sametinget at kommuneforvaltningen fullt ut skal bli tospråklig, slik at samisk- og norsktalende får en likeverdig tjenesteyting. Tospråklighetstilskuddet skal også sikre enkeltpersoners rettigheter i henhold til samelovens språkregler.

Samiske spørsmål er godt integrert i fylkeskommunens planer og meldinger, og de viktigste fylkeskommunale planer er oversatt, enten i papirformat eller lagt på nett. Fylkeskommunen har fått ny grafisk profil som innebærer at logoen til fylkeskommunen alltid er tospråklig: norsk og samisk. Dette følger også av at Stortinget har vedtatt at Troms har offisielt navn både på norsk og samisk. Det er gjennomført en rekke kurs i samisk kulturkompetanse, både generelle kurs og mer etatsspesifikke kurs. I regi av utdanningsetaten er det gjort et mer omfattende kompetanseløft i forhold til lærere i videregående skole.

1.2 Hovedsatsingsområder

Selv om samiske spørsmål i stor grad er integrert i den fylkeskommunale organisasjon og i fylkeskommunalt planverk, er det fortsatt behov for en særskilt plan mot to hovedområder:

1. *Samisk språk (oppfølging av forpliktelser i forhold til Samelovens språkregler).*
2. *Samisk kulturkunnskap, i vid forstand, blant ansatte og politikere.*

Denne strategiplanen er en overordnet plan for hele fylkeskommunen, som kan følges opp og/eller integreres i de ulike fylkeskommunale virksomheters plansystemer.

1.3 Strategiplan med konkrete tiltak

Sametinget gjør spesielt oppmerksom på fylkeskommunens ansvar for at tospråklighetsmidlene brukes til styrking av samisk språk og at det lages språkplaner

hvor det tydelig fremkommer hvordan fylkeskommunen vil arbeide for styrking av samisk språk fremover.

Sametinget krever i tillegg årlig rapportering og regnskap over bruken av midlene, som legger føringer på plangrunnlaget. I rapporten skal det klart komme frem:

1. Hvordan har midlene fremmet samisk språk i fylkeskommunen?
2. Hva slags tilbud har fylkeskommunen i forhold til Samelovens språkregler, og hvilke konkrete tiltak er gjennomført? Hvordan er tospråklighetsmidlene ellers blitt brukt?
3. Hvordan var resultatene for tiltakene (jfr. 1. og 2. punkt)?
4. Vurdering av det samiske språkets status i fylkeskommunen.
5. Helhetlig evaluering. Bruk av tospråklighetsmidlene i forhold til fjorårets plan.
6. Hvordan vil fylkeskommunen bedre situasjonen for samisk språk i fylkeskommunen, fremme bruk og synliggjøring av samisk, og hvordan vil fylkeskommunen bruke neste års tilskudd?

Troms fylkeskommune finner, ut fra den nære sammenhengen mellom samisk språk og samisk kulturkompetanse, at det er naturlig å ha en integrert plan for både samisk språk og samisk kulturkompetanse. Fylkestinget setter årlig av midler til å følge opp samisk språk og samisk kulturkompetanse.

På denne bakgrunn omdefineres tidligere handlingsplan til en strategiplan med tilhørende tiltaksdel. Tiltaksdelen rulleres årlig av fylkesrådet.

Etatene er invitert med på en prosess rundt utarbeidelse av strategiplan, men interessen har vært laber. Denne strategiplanen er utarbeidet i samarbeid mellom informasjonssenteret og fylkesrådsleders kontor.

Planen vil gå til høring i etater og sentra, før endelig behandling i fylkesrådet. Fylkestinget har tidligere vedtatt handlingsplanen, men dette anses ikke lenger nødvendig etter innføringen av parlamentarisme, da strategiplanen er rettet mot den fylkeskommunale organisasjon.

Fylkestinget vil få kjennskap til hovedtrekkene i oppfølgingen av planen gjennom den årlige behandlingen av statusrapport for samarbeidsavtalen med Sametinget.

2. Grunnlag

2.1 Lovgrunnlag

Troms fylkeskommunes politikk i forhold til samisk språk og kultur forutsettes å bygge på nasjonalt lovgrunnlag og å være i samsvar med internasjonal urfolksrett, samtidig som fylkeskommunen utformer en egen selvstendig politikk.

Enkelte lover, som samelovens språkregler, er minimumsregler, og fylkeskommunen kan velge å påta seg mer omfattende forpliktelser enn loven krever. Dette fremkommer av denne planen.

2.1.1 Samelovens språkregler

Troms fylkeskommune omfattes av Samelovens språkregler som trådte i kraft 1. januar 1992. Formålet med språkreglene er å bevare og utvikle det samiske språket ved særlig å styrke bruken av språket i offentlig sammenheng. Loven likestiller norsk og samisk språk innenfor et nærmere definert forvaltningsområde.

Forvaltningsområdet for samisk språk omfatter pr. 01.01.07 kommunene Kautokeino, Karasjok, Tana, Nesseby og Porsanger i Finnmark, Kåfjord i Troms og Tysfjord i Nordland. Samelovens språkregler omfatter videre Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune og Nordland fylkeskommune. Enkelte regler gjelder også for Universitetet i Tromsø og andre statlige organer.

Troms fylkeskommune omfattes av Samelovens språkregler etter definisjoner i § 3-1, punktene 2 – 4.

2.1.2 Hvilke fylkeskommunale virksomheter omfattes av loven?

Samelovens språkregler er minimumsregler og Troms fylkeskommune ønsker å gå lenger enn minimumsreglene. Kapittel 6 og 7 i denne planen representerer fylkesrådets fortolkning av de krav som stilles til Troms fylkeskommune og som fylkeskommunen påtar seg utover minimumskravene.

Fylkesrådet fastsetter at Samelovens språkregler gjelder for følgende fylkeskommunale institusjoner:

Fylkeskommunens sentraladministrasjon:

- Alle etater og sentra

Tannhelsetjenesten:

- Alle tannhelsedistrikt med tilhørende klinikker i Troms

Videregående skoler:

- Alle videregående skoler

Politisk nivå:

- Politikere i Troms fylkeskommune har krav på tolking og må kunne fremme saker på både norsk og samisk, muntlig og skriftlig. Saker fremmet på samisk skal oversettes av samisk språkkonsulent.

2.1.3 Loven i praksis

Dette betyr at fylkeskommunale virksomheter ved henvendelser til befolkningen i Troms, inkludert befolkningen i forvaltningsområdet, skal:

- kunngjøre på samisk (inkludert skilting)
- oversette regler og skjemaer til samisk
- ha tilgjengelig informasjon på nettsider på samisk

De skal videre:

- gi permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskaper i samisk når organet har behov for slik kunnskap
- kunne betjene befolkningen på samisk slik:

- Alle organisasjonsenheter skal kunne besvare skriftlige henvendelser på samisk. Dersom nødvendig samiskkompetanse ikke finnes kan tjenesten kjøpes eller samisk språkkonsulent kan forespørres.
- Tannklinikene i Nord-Troms tannhelsedistrikt og Nordreisa og Skånland videregående skoler skal kunne betjene samisktalende muntlig på tjenestestedet. Dersom nødvendig samiskkompetanse ikke finnes skal det lages rutiner for tolketjeneste i samråd med samisk språkkonsulent.

Den enkelte institusjon/skole/etat er selv økonomisk ansvarlig for oppfølging av disse retningslinjene. Det kan årlig søkes om midler jfr. kap. 5.4.

Fylkesrådet kan etter søknad gjøre midlertidig unntak fra disse bestemmelsene. I slike saker skal samisk språkkonsulent gis anledning til å uttale seg. Dersom det søkes om unntak fra minimumsbestemmelsene i samelovens språkregler, skal også Sametinget gis anledning til å uttale seg.

2.1.4 Hvilke samiske språk?

Samisk språk omfatter mange dialekter. Noen velger å betegne de ulike dialekter som egne språk.

I Troms er nordsamisk den eneste dialekten som tradisjonelt er nyttet. I moderne tid er det en del tilflyttere til fylket med annen dialekt/språkbakgrunn, eksempelvis lule- og sørsamisk.

For Troms fylkeskommunes del menes med samisk språk i denne strategiplanen nordsamisk.

For undervisning i samisk språk i videregående skole gjelder lov om videregående opplæring.

2.1.5 Lov om stedsnavn

Lov av 18. mai 1990 om Stadnamn (vedlegg 2) regulerer hvilke navn som skal brukes på steder som kan kartfestes. Mange steder i Troms har samiske og kvenske navn i bruk i muntlig sammenheng, men ikke skriftlig.

På steder hvor skrivemåte på samisk ikke er fastsatt kan offentlig organ reise navnesak for å få fastsatt skrivemåte (§ 6).

Når skrivemåte på stedsnavn er fastsatt skal offentlig organ som hovedregel ta i bruk de navn som er fastsatt på et sted, og bruke de i alle sammenhenger (§ 3). Dette innebærer i praksis skilt, adresselister o.a.

Når det gjelder fylkeskommunale veier og anlegg og lignende, er det fylkeskommunen som vedtar navn på disse (§ 6).

2.1.6 Lov om personnavn (navneloven)

Lov av 7. juni 2002 Lov om personnavn (navneloven) regulerer bruk av fornavn og etternavn.

I den senere tid er det igjen blitt vanlig at samer tar i bruk samiske navn, både fornavn og etternavn. I mange tilfeller inngår da samiske tegn i navnene.

2.1.7 Bruk av samiske stedsnavn og personnavn i Troms fylkeskommune

Det er et krav at samiske stedsnavn og personnavn skal kunne skrives korrekt av fylkeskommunale virksomheter.

Alle fylkeskommunale virksomheter har ansvar for å aktivt følge opp lov om stadnamn og lov om personnavn. Se kapittel 7.7 om IT-systemer og samiske tegn.

2.2 Fylkeskommunalt plangrunnlag

Troms fylkeskommunens politikk i forhold til samisk språk og kultur forutsettes å være i samsvar med nasjonal og internasjonal urfolksrett, samt nasjonal samepolitikk.

Det skal tas høyde for dette i all fylkeskommunal planlegging, inkludert intern virksomhetsplanlegging, kompetanseplanlegging m.v.

Hensynet til samisk språk og kulturkompetanse forutsettes integrert i fylkeskommunale planer i samsvar med denne planen.

Informasjonssenteret innehar kompetanse i forhold til samisk språk og samisk kulturkompetanse. Fylkesrådsleders kontor innehar kompetanse i forhold til rettslig og politisk grunnlag for fylkeskommunens samepolitikk.

2.2.1 Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommune

Samarbeidsavtale med Sametinget ble første gang inngått i 2002. Avtalen følges opp på årlige samarbeidsmøter og rulleres ved behov. I de årlige rapportene skal medtas hovedtrekkene fra arbeidet med samisk språk og samisk kulturkompetanse.

3. Situasjonsbeskrivelse

Her beskrives kort situasjonen for samisk språk og samisk kulturkompetanse for den fylkeskommunale organisasjon ved inngangen til 2007.

3.1 Fylkeskommunen og språkreglene

3.1.1 Samisk språkkonsulent

Troms fylkeskommune opprettet en stilling som samisk språkkonsulent i mars 2003. Språkkonsulenten betjener hele fylkeskommunen, men målet er at hver etat og institusjon skal ha kompetanse i samisk språk slik at de kan besvare henvendelser på samisk og betjene befolkningen på samisk når de ønsker det, jfr. kapittel 2.

3.1.2 Offisielt navn på samisk og norsk

Troms fylkeskommune ønsker å synliggjøre samisk språk, og søkte i april 2003 om innføring av tospråklig navn på Troms fylke, norsk og samisk. Navnene ble likestilt i juni 2006. Det offisielle navnet skal brukes på brevhoder, konvolutter, i adresselister med mer. Det norske navnet står først. I løpende tekst brukes navneformen i angjeldende språk. Fylkeskommunen endret i 2003 grafisk profil og har siden da benyttet tospråklig logo m.v

3.1.3 Skilting og navn på samisk

I kapittel 7.4 fremgår plan for skilting som er under gjennomføring, herunder oversikt over hvilke bygg som allerede er skiltet på samisk/har navn på samisk. Planen revideres årlig på bakgrunn av årlig søknadsrunde og eventuelle endringer i organisering, nye byggeprosjekter m.v.

3.1.4 Annonsering

Informasjonssenteret har inngått avtale om at alle fylkeskommunale annonser som kunngjøres i Bladet Nordlys også annonseres i avis som skriver på samisk. Utover dette bestemmer den enkelte virksomhet hva som skal annonseres på samisk. Se for øvrig kap. 7.5.1.

3.1.5 Fylkeskommunale planer

De viktigste fylkeskommunale plandokumenter som for eksempel fylkesplanen, Regionalt utviklingsprogram for Troms, skolekatalogen, Handlingsplan for idrett og friluftsliv i Troms, folkehelseplanen "Meir liv laga" og samarbeidsavtalen med Sametinget er oversatt til samisk og finnes i trykket versjon og på nett.

Fylkeskommunens årsrapporter og de årlige regionale utviklingsprogram er oversatt til samisk og lagt på nett. I enkelte trykte planer er deler av planen, som særlig omhandler samiske forhold, oversatt til samisk (både trykt versjon og nett).

Fylkestingsmeldinger som utarbeides av fylkesrådet skal oversettes til samisk fra og med 2007.

3.1.6 Samisk på fylkeskommunale nettsider

Kulturnett Troms har egne samiskspråklige sider, og sidene oppdateres med jevne mellomrom.

På biblioteknett Troms finnes sider på samisk. Det er også laget en egen kildeveileder for samisk bibliotekjeneste. Denne er under revisjon. Vi har nylig tilsatt prosjektleder for regional samisk bibliotekjeneste med kontorsted på Ája Samisk Senter.

Nuorromssas.no er en egen versjon av Ungitroms.no, som er fylkeskommunens viktigste kanal for innspill fra ungdom i Troms. Sidene evalueres i 2007 med tanke på et nærmere samarbeid med (overføring til) Infonuorra.no.

Det arbeides nå med å få samiskspråklige sider også på fylkeskommunens offisielle nettsted. En del oversatte dokumenter ligger der allerede.

Det er ikke prioritert å ha samiske sider på Intranett.

3.1.7 Samisk språkbruk/språkundersøkelse

Troms fylkeskommune har vært omfattet av eksterne språkundersøkelser, men det er ikke gjennomført kartlegging i egen regi. Det er planer om at dette skal gjennomføres høsten 2007. Denne undersøkelsen skal foretas av språkkonsulenten i forhold til følgende institusjoner: sentraladministrasjon, videregående skoler og tannklinikker.

Generelt vet vi at et fåtall ansatte behersker samisk skriftlig. Noen flere behersker samisk muntlig, men det er ikke alltid dette utnyttes i jobbsammenheng.

Et fåtall ansatte har fått samiskopplæring. Det ble satset relativt mye på dette da fylkeskommunen hadde hånd om spesialisthelsetjenesten. Denne muligheten er ikke særlig kunngjort i forhold til de ansatte de siste årene.

3.2 Sentraladministrasjonen

3.2.1 Bruk av samisk språk i møter m.v.

Samisk brukes ikke som møtespråk i Troms fylkeskommune, med unntak for særskilte tilfeller og den årlige samekonferansen, som simultantolkes. Ingen sakspapirer oversettes til samisk. Ingen politikere har hittil ytret ønske om å bruke samisk som møtespråk og det er derfor ingen etablert møtetolketjeneste.

3.2.2 Kompetanse i samisk språk og samisk kulturkompetanse

Troms fylkeskommune tilsatte i 1994 en egen samekonsulent og påbegynte med det et systematisk arbeid for utvikling av samisk språk og kultur. Stillingens ansvarsområde er i dag en del av fylkesrådsleders kontor.

I 2003 ble en egen samisk språkkonsulent tilsatt, noe som vesentlig styrket muligheten til å følge opp arbeidet med samisk språk og samisk kulturkompetanse i egen organisasjon.

Det har vært gjennomført større og mindre prosjekter med særskilt samisk kompetanse blant de tilsatte.

Gjennom et systematisk arbeid siden 1994 er kunnskap og kompetanse om samisk saker og samiske forhold blant de ansatte i sentraladministrasjonen vesentlig styrket. Ikke minst har samarbeidsavtalen med Sametinget hatt stor betydning. Dette er imidlertid et løpende utviklingsarbeid, også på grunn av turnover og utvikling i kompetansebehov. Det er fortsatt betydelig variasjon i de ansattes kompetanse på dette feltet og utfordringen er å utnytte den kompetansen som finnes i det daglige arbeid.

Ingen søkere har meldt seg på språkkurs i samisk i sentraladministrasjonen.

3.3 Videregående skoler

I forhold til de videregående skolene er det gjennomført et særskilt prosjekt i perioden 2004-2006 med finansiering fra Sametinget og Troms fylkeskommune. Det er utarbeidet en egen rapport for prosjektet¹.

Nordreisa videregående skole, Skånland videregående skole og Sjøvegan videregående skole ble valgt ut som pilotskoler, men prosjektet har omfattet samtlige videregående skoler. Samtlige skoler har hatt kursdag i kollegiet om prosjektet/integrering av samiske emner i undervisningen, en del skoler har hatt særskilte arrangement i tilknytning til 6. februar og halvparten av skolene har hatt temauke om samisk kultur.

Det er utviklet nye opplæringstilbud ved flere skoler, ca. 100 lærere har tatt etterutdanning og 30 lærere har tatt videreutdanning (mer enn halvt år). Så å si alle

---

¹ ”Sluttrapport for prosjektet samisk kulturkunnskap på de videregående skolene i Troms. Februar 2006”. Se også www.tromsfylke.no/gammen for nærmere informasjon om prosjektet.

skolene arbeider nå målrettet med integrering av samisk kulturkunnskap på ulike vis. Dette vil fortsette selv om prosjektet er avsluttet.

Prosjektet har vært svært vellykket, men har truffet allmennfaglig studieretning best. Troms fylkeskommune vil derfor gjennomføre et tilsvarende prosjekt, "SAFYL", rettet mot fag- og yrkesopplæringen, hvor en står ovenfor til dels helt andre problemstillinger enn i ovennevnte prosjekt. Prosjektet starter opp medio 2007.

Utover nevnte prosjekt har skolene i egen regi på ulikt vis jobbet med samiske emner og noen lærere har tidligere fått stipend for å skaffe seg undervisningskompetanse i samisk språk. Kunnskapsløftet stiller nye krav til integrering av samiske emner i undervisningen.

3.4 Tannklinikker

Med unntak av skilting er det ikke gjennomført systematisk arbeid med samisk språk og kulturkompetanse før i 2006. Det ble da gjennomført et dagskurs i samisk kulturkompetanse spesielt designet for tjenesten. Målet for seminaret var å se på hvordan tannhelsetjenesten skal ivareta den samiske befolkningen i Troms. Det ble bl.a. sett på erfaringer fra tilsvarende arbeid i Finnmark. Det er planlagt et tilsvarende kurs hvert annet år.

Så langt vi kjenner til har ingen tannklinikker kompetanse i samisk språk og kan ikke behandle henvendelser på samisk muntlig eller skriftlig.

For oversikt over skilting vises til kapittel 3.1. Det er i hovedsak snakk om at fylkeskommunalt hovedskilt ved innkjøring til tannklinikkene skal skiltes på begge språk.

4. Omfang og formål

4.1 Omfang

"Strategiplan for samisk språk og samisk kulturkompetanse" omfatter all fylkeskommunal virksomhet. Det betyr hele fylkeskommunen med sentraladministrasjonen, videregående skoler, tannklinikker og ansatte på alle nivå, samt politisk nivå. Det forutsettes at strategiplanen gjøres gjeldende for eventuelle nye oppgaver som legges inn under fylkeskommunen.

Strategiplanen skal også være retningsgivende for virksomheter/institusjoner som ikke er direkte fylkeskommunale, men mottar *fast* fylkeskommunalt driftstilskudd. Tilskuddsmottakere skal gjøres særskilt oppmerksom på dette.

4.2 Formål

Strategiplanen skal være:

- En klargjøring av Troms fylkeskommunens politikk i forhold til:
  - Bruk av samisk språk
  - Kompetanse i samisk språk
  - Kompetanse i samisk kultur

- Et grunnlag for å begrunne behovet for tildeling av statlig tospråklighetsmidler fra Sametinget og for hvordan fylkeskommunen skal arbeide for styrking av samisk språk og samisk kulturkompetanse
- En oppfølging av samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune
- Et grunnlag for å begrunne behovet for fylkeskommunale midler til kompetanseheving innen samisk språk og kultur

5. Økonomiske virkemidler

5.1 Statlige tospråklighetsmidler

For å oppnå målene i Samelovens språkregler er det etablert en ordning med statlige tospråklighetsmidler. Ordningen forvaltes av Sametinget. Formålet med tospråklighetstilskuddet er å bevare, styrke og fremme bruken av samisk språk i offentlig forvaltning. Det er en overordnet målsetting for Sametinget at fylkets forvaltning skal bli tospråklig, slik at samisk- og norsktalende får en likeverdig fylkeskommunal tjenesteyting.

Troms fylkeskommune mottar årlig tospråklighetsmidler fra Sametinget. Tilskuddet til Troms fylkeskommune har de siste par årene vært på ca. 1,2 mill. kroner. Sametinget fastsetter årlig vilkår for tildelingen. Sametingets midler kan nyttes til blant annet kunngjøringer, annonser, oversettelse og trykking av regler/skjema/planer, Internett, skilting, merutgifter med å ha offisielt navn på to språk og opplæringstiltak i samisk språk.

Sametingets midler kan ikke nyttes til direkte undervisningsutgifter i videregående opplæring.

5.2 Fylkeskommunale midler

Det er jfr. samarbeidsavtalen med Sametinget enighet om at det skal være en balanse mellom tildelte tospråklighetsmidler og bruk av fylkeskommunale budsjettmidler til dette formål.

Den årlige bevilgningen fra fylkestinget har ligget på ca. 670 000 kroner, samt at det settes av 100 000 kroner årlig i personalpolitiske midler. Fylkeskommunale midler kan nyttes til både samisk språk og samisk kulturkompetanse. Det forutsettes også at de ordinære budsjetter i den enkelte virksomhet nyttes til samiske tiltak.

Det føres ingen oversikt over utgifter til administrativ kapasitet til arbeidet med samisk språk og samisk kulturkompetanse, men dette er et betydelig arbeidsfelt. Det antas at det samlet medgår minst ett årsverk utover arbeidet til samisk språkkonsulent.

5.3 Forvaltning av midlene

Midlene tildeles fylkeskommunale virksomheter etter årlig søknad jfr. kap 5.4. Fylkesrådet vedtar den årlige fordelingen av midlene. Fylkesrådet har på denne måten mulighet til å påvirke fylkeskommunens politikk og utvikling hva gjelder samisk språk og kulturkompetanse.

Forvaltning av midlene, herunder kunngjøring av søknadsfrister og rapportering, gjøres av informasjonssenteret, med samisk språkkonsulent som saksbehandler.

Rammefordeling for 2007:

Det er tatt hensyn til at Sametingets tildeling skal gå til styrking av samisk tospråklighet, mens fylkeskommunens egne midler kan nyttes til både tospråklighet og samisk kulturkompetanse.

Fylkesrådet har lagt følgende rammefordeling til grunn for tildeling av midler i 2007:

Tiltak	2007
Stilling som språkkonsulent	525.000
Kunngjøring, annonser	115.000
Oversettelse/trykking av regler/skjema/planer/Internett	325.000
Skilting	200.000
Merutgifter offisielt navn på to språk	227.000
Opplæringstiltak samisk språk og materiell	234.360
Opplæringstiltak samisk kulturkompetanse og materiell	338.000
Sum	1.964.360

Rammefordelingen kan endres fra år til år av fylkesrådet avhengig av behov og tilgjengelige midler.

5.4 Årlig søknad om midler til oppfølging av strate giplanen

Fylkeskommunale virksomheter kan søke om midler til oppfølging av samelovens språkregler i henhold til denne strategiplanen. Søknader sendes informasjonssenteret v/samisk språkkonsulent. *Søknadsfristen er 14. desember hvert år.* Søknader mottatt etter denne dato vil ikke komme i betraktning. Tildeling vil normalt skje medio februar påfølgende år.

Disponibel ramme har de senere årene vært ca. 2 millioner kroner.

Virksomheter som mottar midler skal levere regnskapsoversikt og rapport over bruken av midler til informasjonssenteret. *Rapporteringsfrist er 25. januar hvert år.*

Virksomheter som mottar midler skal opprette et særskilt prosjektnummer.

Vær oppmerksom på at midlene normalt ikke er overførbare, dette er midler som må nyttes i løpet av inneværende år. Dersom tiltaket går over flere år, må det tydelig angis hva som er søknadsbeløp for det enkelte år. Tildeling til flerårige prosjekter skjer over flere budsjettår.

5.4.1 Krav til søknaden

De formål som det søkes om støtte til, må ha sitt utgangspunkt i denne strategiplanen. Tiltak utover dette må særskilt begrunnes.

I søknaden må det angis hvilke tiltak det søkes midler til, nærmere beskrivelse av tiltaket/tiltakene, et spesifikt budsjett over tiltaket/hvert av tiltakene, tidsplan for gjennomføring, kontaktperson, samarbeidspartnere, samt beskrivelse av betydningen tiltaket vil ha i forhold til samisk språk eller samisk kulturkompetanse. Elektronisk

skjema med veiledning vil være tilgjengelig på informasjonssenterets intranettsider fra og med søknadsår 2008.

5.5 Samenes nasjonaldag² (6. februar)

Troms fylkeskommune velger årlig sted for hovedmarkering av Samenes nasjonaldag, 6. februar. Fylkeskommunale virksomheter kan søke om å være arrangør jfr. fristene i kap 5.4. Det er avsatt en pott på inntil 40.000 kroner til hovedmarkering av Samenes nasjonaldag. Fylkesrådet oppfordrer alle fylkeskommunale virksomheter til å markere Samenes nasjonaldag. Virksomhetene bestemmer selv hvordan dette gjøres.

I henhold til permisjonsreglementet kan det gis velferdspermisjon i inntil 2 dager for å feire Samenes nasjonaldag. Permisjon gis normalt ikke hvis virksomheten selv har arrangement på Samenes nasjonaldag.

Bruk av det samiske flagget er innarbeidet i den fylkeskommunale flagginstruks. Alle fylkeskommunale virksomheter skal flagge med det samiske flagget 6. februar. Ut over dette bestemmer virksomhetene selv når de bruker det samiske flagget, jfr. flagginstruksen.

6. Mål

Det legges opp til en ambisiøs målstruktur, som vil ta noe tid å oppfylle. Innsatsen i forhold til målene defineres av tiltaksdelen, som rulleres årlig av fylkesrådet. Grad av måloppnåelse fremkommer av de årlige rapporter til Sametinget.

I fastsetting av mål og tiltaksdel er det tatt hensyn til tilgjengelige ressurser, herunder statlige midler. En bokstavtro oppfølging av samelovens språkregler og Sametingets målsettinger om en fullstendig tospråklig forvaltning, ville kreve ressurser *langt* ut over det som er disponibelt.

Mål og tiltaksdelen er altså utformet ut fra betraktninger rundt tilgjengelige midler og den faktiske situasjonen for samisk språk i Troms og i den fylkeskommunale organisasjon.

Følgende mål fastsettes for Troms fylkeskommunens arbeid med samisk språk og samisk kulturkompetanse:

Mål 1

Troms fylkeskommune vil synliggjøre og ta i bruk samisk språk utover minimumsreglene i sameloven.

Mål 2

Troms fylkeskommune skal kunne betjene befolkningen i hele fylket på samisk

---

² Troms fylkeskommune har tidligere brukt betegnelsen "Samefolkets dag". Det synes riktig å legge vekt på at Sametinget betegner dagen for "Samenes nasjonaldag".

Mål 3

Ansatte og politikere i Troms fylkeskommune skal ha gode kunnskaper om samiske forhold innenfor sine ansvarsområder

7. Tiltaksdel

Tiltaksdelen av denne strategiplanen rulleres årlig av fylkesrådet, forut for utlysning av midler til oppfølging av strategiplanen. Dette skjer normalt i oktober.

7.1 Personalpolitikk og kompetanseutvikling

For å følge opp nasjonale forpliktelser og egen samepolitikk må Troms fylkeskommune ha en bevisst holdning til utvikling av kompetanse i samisk språk og kultur og rekruttering av personer med slik kompetanse. Dette behovet vil variere i den enkelte virksomhet.

Finansieringen av slike tiltak gjøres gjennom statlige tospråklighetsmidler, fylkeskommunale midler til oppfølging av denne strategiplanen, gjennom sentrale personalpolitiske midler samt gjennom rammene til den enkelte virksomhet.

7.1.1 Utvikling av kompetanse

Kompetanseheving innen samisk språk og samisk kulturkunnskap må integreres i alle planer som omhandler kompetanse- og personalutvikling. Dette er et lederansvar.

7.1.2 Rekruttering av kompetanse

Troms fylkeskommune har behov for kompetanse i samisk språk og/eller samisk kulturkompetanse i alle virksomheter.

Virksomhetens behov for slik kompetanse skal være gjenstand for vurdering ved omorganiseringer, utlysning av eksisterende stillinger og ved opprettelse av nye stillinger. Tilsvarende skal vurderes hvordan dette eventuelt skal komme frem i stillingsannonsene.

7.1.3 Særskilt om samisk språk

Troms fylkeskommune har behov for å utvikle og nyttiggjøre seg den kompetansen i samisk språk som ansatte sitter inne med. Kompetanse i samisk språk som nyttiggjøres i jobbsammenheng skal være et vurderingskriterium ved lønnsfastsetting.

Permisjon med lønn for å lære samisk er et egnet virkemiddel for virksomheter som ikke har slik kompetanse blant sine ansatte. I følge Samelovens språkregler (§ 3-7) har ansatte rett til permisjon med lønn for å lære samisk, når institusjonen har behov for slik kunnskap. I fylkeskommunale virksomheter gjelder dette i utgangspunktet for alle ansatte. Ved behov for intern prioritering p.g.a. knapphet på midler vil ansatte ved følgende virksomheter prioriteres:

- Ansatte i Nord-Troms tannhelsedistrikt

- Ansatte ved Nordreisa videregående skole og Vågsfjord videregående skole avdeling Skånland
- Ansatte i sentraladministrasjonen

Permisjon til opplæring i samisk språk skal ikke gå på bekostning av permisjon på annet grunnlag. Permisjon for å lese samisk taper i konkurranse med annen kompetanseheving, og det trenges derfor en særskilt oppmuntring, for eksempel redusert eller ingen bindingstid, stipend eller lignende.

Personalpolitiske retningslinjer, tilsettingsreglementet og permisjonsreglementet gjennomgås med tanke på å innarbeide hensyn til samisk språk og samisk kulturkompetanse.

7.2 Særskilt kompetanse i samisk språk

Inntil målet om at hver virksomhet skal ha kompetanse i samisk språk, slik at de kan besvare henvendelser på samisk og betjene befolkningen på samisk når de ønsker det, nås, er det nødvendig å etablere rutiner for bruk av tolker/oversettere og samisk språkkonsulent. Dette er et lederansvar i den enkelte virksomhet.

7.2.1 Samisk språk i tannhelsetjenesten

I følge Samelovens språkregler (§ 3-5) har pasienter en utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren:

Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor lokale og regionale offentlige helse- og sosialinstitusjoner i forvaltningsområdet, har rett til å bli betjent på samisk.

For Troms fylkeskommunes vedkommende gjelder dette for tannhelsetjenesten. Kravene til å overholde samelovens språkregler er altså strengere for tannhelsetjenesten. Fylkestannlegen har ansvaret for å påse at kravene følges.

7.2.2 Samisk språkkonsulent

En egen stilling som samisk språkkonsulent ble opprettet i 2003. Stillingen er organisatorisk plassert i informasjonssenteret. Samisk språkkonsulent betjener alle fylkeskommunale virksomheter etter avtale. Bistand kan gis i forbindelse med:

- oversetting og tolking
- bestilling av og kvalitetssikring ved bruk av eksterne oversettere
- henvendelser fra samiske medier
- annonsering
- skilting
- annet arbeid i forhold til samisk språk

7.2.3 Bruk av ekstern tolk eller oversetter

Ved bruk av ekstern tolk eller oversetter skal det tas hensyn til at de nødvendige kvalitetskrav ivaretas. Samisk språkkonsulent fører oversikt over samiske tolker og oversettere og har også oversikt over satser for bruk ved tolking og oversetting.

7.2.4 Kurs i samisk språk

Det finnes en rekke opplæringstilbud og kurs innen samisk språk. Dette kan skje gjennom grunnskoleutdanning, videregående opplæring, voksenopplæring, tilbud på universitet og høyskoler, samiske språksentra, nettbasert opplæring m.v.

Samisk språkkonsulent og personalsjefen kan bistå med å finne frem til hensiktsmessig tilbud ut fra behov i den enkelte virksomhet.

Samisk språkkonsulent kan også bistå med å arrangere språkkurs i egen regi.

7.3 Kompetanse – samisk kulturkunnskap

Alle fylkeskommunale virksomheter, ansatte og politikere har behov for basiskunnskaper om samisk kultur, historie og dagens samfunnsliv. Avhenging av virksomhetens art vil det være behov for mer spesialisert kunnskap og kompetanse.

Tradisjonelt har utdanningssystemene ikke levert kandidater med kunnskap om samisk kultur. Dette er under endring, særlig i nord, men fortsatt ansetter fylkeskommunen medarbeidere uten noen særskilte kunnskaper om samisk kultur og samiske forhold i Troms. Disse må gis et kunnskapspåfyll for å kunne utføre sitt arbeid i Troms fylkeskommune.

Det finnes i dag en del særskilte utdanningstilbud innen samisk kulturkunnskap. Disse tilbys i all hovedsak av Universitetet i Tromsø og Samisk Høgskole. Slike tilbud, som er kompetansegivende og kan inngå i en gradsstruktur, kan være nyttige som fordypning i forhold til mer spesialiserte behov i den enkelte virksomhet. Som eksempel har mange lærere og ansatte i sentraladministrasjonen tatt tilbudet samisk kulturkunnskap på Universitetet i Tromsø.

Troms fylkeskommune har i flere år tilbudt kurs i samisk kulturkunnskap til ansatte og politikere. Dette har gjerne vært generelle kurs, som det har vært opp til den enkelte å melde seg på til. Etter en egevaluering kan det slås fast at det er behov for tre typer kurs i samisk kulturkunnskap i egen regi:

- Innføringskurs for nytilsatte
- Temakurs for ansatte/politikere
- Spesialtilpassede kurs/temadager for den enkelte virksomhet

7.3.1 Innføringskurs for nytilsatte

Det innføres et obligatorisk dagskurs i samisk kulturkunnskap for nytilsatte. En slik kursdag om samiske forhold vil gi kunnskaper om bl.a.:

- Oversikt over samisk språk (i Troms)
- Oversikt over samisk historie
- Oversikt over samiske institusjoner, organisasjoner og Sametinget
- Trekk fra samisk kulturhistorie
- Troms fylkeskommunes samepolitikk

En slik kursdag avholdes normalt som lunsj-til-lunsj samling og kan innholde utflukt, kulturelt innslag o.a. for å være attraktivt å delta på.

Kurset finansieres over personalpolitiske midler og administreres av informasjonscenteret.

7.3.2 Temakurs for ansatte/politikere

Det avholdes et årlig kurs med varierende tema for ansatte og politikere. Kurset er ment som et inspirasjons- og oppfriskingskurs om samiske tema og det legges vekt på muligheter for diskusjoner ut fra egen arbeidssituasjon.

Kurset finansieres over personalpolitiske midler og administreres av informasjonssenteret.

7.3.3 Spesialtilpassede kurs/temadager for den enkelte virksomhet

Behovene for kunnskap om samisk kultur varierer fra virksomhet til virksomhet. Det har vært gjennomført en del kurs for hele virksomheter med godt resultat. Dette gjelder enkelte videregående skoler og tannhelseetaten. Slike kurs/temadager kan også gjennomføres av etatene i sentraladministrasjonen.

Den enkelte virksomhet kan planlegge slike kurs selv eller i samarbeid med samisk språkkonsulent. Tiltaket finansieres etter søknad av midler stilt til rådighet for oppfølging av denne planen og over virksomhetens egen ramme.

For de videregående skolene iverksettes prosjektet SAFYL i 2007-2009, som er rettet mot integrering av samisk kulturkunnskap i fag- og yrkesopplæringen. Kursbehov på denne sektoren koordineres i forhold til dette prosjektet sammen med prosjektleder i utdanningsetaten.

7.3.4 Temadag om samepolitikk i fylkestinget

I henhold til samarbeidsavtalen med Sametinget skal det gjennomføres minimum én temadag om Sametinget og samepolitikk i fylkestinget i hver fylkestingsperiode.

En temadag om samiske forhold vil være en arena for å kunne diskutere samiske spørsmål grundigere og i et bredere perspektiv enn det man har anledning til ved behandling av de enkelte saker. Slik temadag gjennomføres fortrinnsvis i begynnelsen av hver periode, og bør planlegges i samarbeid med Sametinget.

Tilsvarende bør man integrere samepolitiske emner i opplæring av politikere ved konstituering av nytt fylkesting.

Tiltakene finansieres over ordinært budsjett for fylkestinget/politikeropplæring.

7.3.5 Hospitering i Sametinget

I tråd med samarbeidsavtalen med Sametinget har ansatte i Troms fylkeskommune mulighet til å hospitere i Sametinget. Varigheten på hospiteringen er normalt 8 uker, men kan være kortere og lengre. Initiativ til hospitering kan tas både av ledelsen i virksomheten og av den enkelte ansatte.

Det skal være et tilrettelagt opphold, godkjent av begge parter og den ansatte selv. Lønn og øvrige utgifter dekkes av den faste arbeidsgiver. Sametinget har kontorsted ulike steder i landet, mens hovedadministrasjonen er i Karasjok. Sametinget kan være behjelpelig med bosted.

7.4 Skilting og navngiving

Alle fylkeskommunale bygg skal skiltes på norsk og samisk. For alle bygg gjelder dette hovedskilting. For enkelte virksomheter/bygg gjelder dette mer omfattende skilting. (Jfr. kap. 7.4.1-7.4.3)

Skilting på samisk er et viktig tiltak som støtter opp om formålet med samelovens språkregler, som er å bevare og styrke det samiske språket ved særlig å styrke bruken av språket i offentlig sammenheng.

All skilting på samisk skal koordineres av bygg- og eiendomssenteret, i samråd med samisk språkkonsulent, for å få enhetlig praksis i forhold til navngiving, korrekt skrivemåte og enhetlig skiltpraksis.

Kostnader til skilting skal inngå i alle nye byggeprosjekter og renoveringsprosjekter. Samisk skilting skal være ferdigstilt samtidig med øvrig skilting.

Kostnader til skilting på samisk dekkes via tospråklighetsmidler. Disse midlene forvaltes direkte av informasjonscenteret. Virksomhetenes behov meldes inn gjennom den årlige søknadsrunden i forbindelse med tospråklighetsmidlene (se kap. 5.4). Ved nybygg/renovering gjøres dette fortløpende.

Status for skilting pr 1. januar 2007 fremkommer av tabellene nedenfor.

Som hovedregel skal alle fylkeskommunale bygg og virksomheter ha navn på samisk. Virksomhetene som allerede har samisk navn har fått navnet godkjent i samarbeid med Sametinget.

7.4.1 Samiske betegnelser og samisk skilting i sentraladministrasjonen

Følgende navnsetting og skilting skal gjennomføres på norsk og samisk i sentraladministrasjonen/Fylkeshuset³:

- Utvendig skilting
- Skilting i inngangsparti hovedinngang
- Skilting i heiser
- Skilting ved inngangsparti til de enkelte etater/sentra
- Skilting på kontordører ved behov (avklares av den enkelte etatssjef)

Status pr 1. januar 2007:

Norsk	Samisk	Skilting inngangsparti	Skilting kontordører
Fylkesrådet	Fylkkaráđđi	ok	nei
Fylkesordfører	Fylkkasátnejođiheadđji	ok	nei
Fylkesrådsleders kontor	Fylkkaráđijjođiheadđji kantuvra	nei	nei
Plan- og næringsetaten	Plána- ja ealáhusetáhtta	nei	nei
Kulturetaten	Kulturetáhtta	nei	nei
Samferdselsetaten	Johtolatetáhtta	nei	nei
Utdanningsetaten	Oahpahusetáhtta	nei	nei
Tannhelseetaten	Bátneđivššohatetáhtta	nei	nei
Økonomi- og administrasjonsetaten	Ekonomiija- ja hálddahusetáhtta	nei	nei
Personal- og organisasjonssenteret	Bargiid- ja organisašuvdnaguovddáš	nei	nei
Dokumentsenteret	Dokumeantaguovddáš	nei	nei

³ Gjelder fylkeskommunal virksomhet.

Bygg- og eiendomssenteret	Huksen- ja opmodatguovddáš	nei	nei
IT-senteret	IT-guovddáš	nei	nei
Informasjonssentret	Diehtujuohkinguovddáš	nei	nei
Økonomisenteret	Ekonomiijaguovddáš	nei	nei
Advokatkontoret	Advokáhtakantuvra	nei	nei

Utvendig skilting er ikke gjennomført på samisk. Dette skal gjennomføres i 2007.

Det er gjennomført skilting på samisk i inngangsparti og i heisene ved hovedinngangen (oversiktstavler). Dette oppdateres fortløpende ved organisatoriske endringer. Inngangsparti etater planlegges skiltet høst 2007/vår 2008.

7.4.2 Samisk navn og skilting på samisk ved videregående skoler

Alle videregående skoler i Troms skal ha samisk navn i tillegg til det norske. Ved eventuell sammenslåing av skoler skal nye navn vedtas samtidig på norsk og samisk. Alle videregående skoler i Troms fylke skal skiltes på norsk og samisk ved utvendig skilting (hovedskilt).

Følgende skoler skal være gjennomgående skiltet på samisk, også innvendig:

- Nordreisa videregående skole
- Vågsfjord videregående skole, avdeling Skånland

For øvrig avgjør skolene selv (rektor) behovet for skilting, utover hovedskilt. Utgangspunktet er at fylkeskommunen ønsker å gå lenger enn minimumsreglene i samelovens språkregler.

Status pr. 1. januar 2007:

Norsk navn	Samisk navn	Skilting ute	Skilting inne
Nordreisa videregående skole	Ráissa joatkkaskuvla	Utført	Utført
Kongsbakken videregående skole	Kongsbakken joatkkaskuvla	Utført	Ikke utført
Finnfjordbotn videregående skole	Vuotnabađa joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Nordkjosbotn videregående skole	Gárgána joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Tromsdalen videregående skole	Sálašvákki joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Rå videregående skole	Rå joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Stangnes videregående skole	Stággugeaži joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Heggen videregående skole	Heggen joatkkaskuvla	Planlagt 2007	Ikke utført
Skånland videregående skole	Skániid joatkkaskuvla	Utført	Utført
Høgtun videregående skole	Høgtun joatkkaskuvla	Planlagt 2008	Ikke utført
Senja videregående skole	Sáččá joatkkaskuvla	Planlagt 2008	Ikke utført

Skjervøy videregående skole	Skiervvá joatkkaskuvla	Planlagt 2008	Ikke utført
Breivang videregående skole	Breivang joatkkaskuvla	Planlagt 2008	Ikke utført
Kvaløya videregående skole	Sállira joatkkaskuvla	Planlagt 2008	Ikke utført
Breivika videregående skole og Tromsø Maritime skole		Planlagt 2009	Ikke utført

Fylkestinget har i sak 08/07 - Navn på regionskolene i Sør-Troms og Midt-Troms, vedtatt følgende navn på de "nye" skolene:

- Vågsfjord videregående skole
Skånland – Heggen
- Indre Troms videregående skole
Høgtun – Bardufoss – Sjøvegan

Disse skolene vil skilte på samisk så snart samisk navn er avklart (2007).

Fylkestinget har også forutsatt at følgende skoler slås sammen:

- Tromsø Maritime skole og Breivika videregående skole
- Nordreisa videregående skole og Skjervøy videregående skole
- Tromsdalen videregående skole og Nordkjøstbotn videregående skole.

Disse vil skiltes på samisk når vedtak om iverksetting/nye navn fastsettes i fylkestinget.

7.4.3 Samisk navn og skilting på samisk ved tannklinikene

Alle tannklinikker i Troms skal ha samisk navn i tillegg til det norske. Ved eventuell sammenslåinger av tannklinikker skal det nye navn vedtas samtidig på norsk og samisk.

Alle tannklinikker i Troms skal skiltes på norsk og samisk ved utvending skilting (hovedskilt).

Olderdalen tannklinikk skal skiltes gjennomgående på samisk. For øvrig avgjør tannklinikken selv (klinikksjef) behovet for skilting utover hovedskilt. Utgangspunktet er at fylkeskommunen ønsker å gå lenger enn minimumsreglene i samelovens språkregler.

Status pr. 1. januar 2007:

Norsk navn	Samisk navn	Skilting ute	Skilting inne
Storslett hovedtannklinikk	Ráissa váldobátnedivššohat	Utført	Ikke utført
Olderdalen tannklinikk	Dálošvákki bátnedivššohat	Utført	Ikke utført
Hatteng tannklinikk	Háhta bátnedivššohat	Utført	Ikke utført
Burfjord tannklinikk	Buvrovuona bátnedivššohat	Utført	Ikke utført
Hansnes tannklinikk	Hansnes bátnedivššohat	Utført	Ikke utført
Evenskjer tannklinikk	Skániid bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Gratangen tannklinikk	Rivttága bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Tannklinikk Åsgård sykehus	Åsgård buohcceviesu bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Tannklinikken UNN	UDN bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Skjervøy tannklinikk	Skiervvá bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Lyngseidet tannklinikk	Ivgomuotkki bátnedivššohat	Planlagt 2007	Ikke utført
Kvæfjord tannklinikk	Giehtavuona bátnedivššohat	Planlagt 2008	Ikke utført
Ibestad tannklinikk	Ivvárstáđiid bátnedivššohat	Planlagt 2008	Ikke utført
Kanebogen tannklinikk	Kanebogen bátnedivššohat	Planlagt 2008	Ikke utført
Harstad tannklinikk	Háršttá bátnedivššohat	Planlagt 2008	Ikke utført
Sjøvegan tannklinikk	Vuotnasiidda bátnedivššohat	Planlagt 2008	Ikke utført
Bardu tannklinikk	Beardu bátnedivššohat	Planlagt 2009	Ikke utført
Andselv hovedtannklinikk og Olsborg tannklinikk*		Planlagt 2007?	Ikke utført
Storsteinnes tannklinikk	Eliasnjárga bátnedivššohat	Planlagt 2009	Ikke utført
Sørreisa tannklinikk	Ráissavuona bátnedivššohat	Planlagt 2009	Ikke utført
Finnsnes tannklinikk	Finnsnes bátnedivššohat	Planlagt 2009	Ikke utført
Kvaløysletta tannklinikk	Kvaløysletta bátnedivššohat	Planlagt 2010	Ikke utført
Kroken tannklinikk	Biežavákki bátnedivššohat	Planlagt 2010	Ikke utført

Tromsdalen tannklinikk	Sálašvákki bátnedivššohat	Planlagt 2010	Ikke utført
Sør-Tromsøya tannklinikk	Lulágeaži bátnedivššohat	Planlagt 2010	Ikke utført
Nordøya tannklinikk	Davvigeaži bátnedivššohat	Planlagt 2010	Ikke utført
Kjeveortoped Finnsnes	Finnsnes Oalulortopeda	Planlagt 2011	Ikke utført
Vannareid tannklinikk	Vánddreadju bátnedivššohat	Planlagt 2011	Ikke utført
Arnøyhamn tannklinikk	Árdnahámmana bátnedivššohat	Planlagt 2011	Ikke utført
Ambuleringsklinikk (Brøstadbotn)	Johttidivššohat (Ruottatvuonas)	Planlagt 2011	Ikke utført
Ambuleringsklinikk	Johttidivššohat	Planlagt 2011	Ikke utført
Tannbygget:** Tannhelsetjenestens kompetansesenter i Nord- Norge	Bátnevisti:** Davvi-Norgga bátneđearvvašvuođa- bálvalusa gealboguovddáš	Planlagt 2007	Ikke utført

*Olsborg tannklinikk og Andselv hovedtannklinikk skal slås sammen og blir trolig hetende Målselv tannklinikk. Når dette er endelig fastsatt, får klinikken et samisk navn og skiltes på samisk.

** Tannbygget/Bátnevisti, som er ferdig i 2007, eies av Troms fylkeskommune, men vil ha ulike universitetsfunksjoner (Universitetsklinikken og Institutt for klinisk odontologi) sammen med fylkeskommunale funksjoner; Tannhelsetjenestens kompetansesenter i Nord-Norge. Sistnevnte vil skiltes på samisk. For universitetsfunksjonene inngås et samarbeid med leietaker for å få til mest mulig enhetlig skilting av bygget.

7.4.4 Betegnelser på politisk nivå

Fylkesrådet:

Norsk	Samisk
Fylkesrådet	Fylkkaráđđi
Fylkesrådsleder	Fylkkaráđđejodíheaddji
Fylkesråd for økonomi og administrasjon	Ekonomiija ja hálddahusa fylkkaráđđi
Fylkesrådets nestleder	Fylkkaráđi nubbinjodíheaddji
Fylkesråd for kompetanse	Gealbofylkkaráđđi
Fylkesråd for næring	Ealáhusafylkkaráđđi
Fylkesråd for kultur, helse og miljø	Kultuvrra, dearvvašvuođa ja birra

	fylkkaráđđi
Fylkesråd for samferdsel	Johtolatfylkkaráđđi
Politisk sekretær	Politihkalaš čálli

Fylkestinget:

Norsk	Samisk
Fylkestinget	Fylkkadiggi
Fylkesordfører	Fylkkasátnejođiheadji
Fylkesvaraordfører	Sadjásaš fylkkasátnejođiheadji
Internasjonal komité	Riikkaidgaskasaš lávdegoddi
Nærings-/samferdselskomitéen	Ealáhus-/Johtolatlávdegoddi
Levekårskomitéen	Eallineaktolávdegoddi
Kompetansekommitéen	Gealbolávdegoddi
Økonomikomitéen	Ekonomiijalávdegoddi

7.4.5 Konsekvent bruk av navn på norsk og samisk

Troms fylkeskommune har et offisielt navn på samisk og norsk. Det gjelder også institusjoner og organisasjoner som fylkeskommunen har kontakt med både innenfor og utenfor forvaltningsområder, blant annet Sametinget og kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk.

I henhold til gjeldende praksis brukes i løpende tekst norsk navneversjon når det skrives på norsk og samisk navneversjon når det skrives på samisk.

Vær oppmerksom på at enkelte institusjoner/organisasjoner opererer med egennavn som inneholder begge språk, dette skal da brukes i brevhoder og i løpende tekst. Samisk språkkonsulent har nærmere oversikt over dette.

7.4.6 Fastsetting av skrivemåte for samiske stedsnavn og navn på fylkeskommunale virksomheter

Mange steder i Troms har samiske navn i bruk i muntlig sammenheng. Synliggjøring av samisk språk betyr å ta i bruk samiske navn, også i skriftlig form. For steder som har fastsatt offisielt navn på samisk, jfr. Lov om stadnamn, skal dette nyttes i saksbehandling, i brosjyrer, kart m.v.

For å få avklart skrivemåte kan Troms fylkeskommune reise navnesaker etter lov om stadnamn på steder i Troms som har samiske stedsnavn i bruk, og på steder med fylkeskommunale institusjoner som skal skiltes på samisk. I samarbeidsavtalen med Sametinget er det fastsatt at partene vil samarbeide om å få flere samiske stedsnavn normert, vedtatt og brukt i offentlig sammenheng.

7.5 Informasjon

7.5.1 Kunngjøringer og annonser

Samelovens språkregler stiller krav til kunngjøringer på samisk. Språkreglene er minimumsregler og Troms fylkeskommune har innarbeidet følgende praksis som fortsatt skal være gjeldende:

Alle kunngjøringer/annonser fra Troms fylkeskommune skal også kunngjøres i samiskspråklig avis.

Informasjonssenteret har inngått avtale med Bladet Nordlys om at alle annonser i avisa automatisk oversettes til samisk og inntas i samiskspråklig avis. Kostnadene for avtalen håndteres av informasjonssenteret og finansieres over tospråklighetsmidlene.

Etater/virksomheter som foretar kunngjøring/annonsering som ikke kommer i Bladet Nordlys, må selv besørge oversetting til samisk og kunngjøre i samiskspråklig avis. Kostnaden dekkes da av den enkelte etat/virksomhet. Det kan søkes om midler jfr. kap 5.4. Samisk språkkonsulent kan kontaktes vedrørende behov for bistand til oversettelse og oversikt over aktuelle samiskspråklige aviser.

7.5.2 Lover/Regler/Skjemaer

Samelovens språkregler stiller krav til oversetting av lover, regler og skjema til samisk. Språkreglene er minimumsregler og Troms fylkeskommune har innarbeidet følgende praksis som fortsatt skal være gjeldende:

Alle egenproduserte regler og skjema som retter seg mot publikum/brukere/søkere skal oversettes til samisk og være tilgjengelig på samisk. Dersom dette finnes på våre websider på norsk skal det tilsvarende være tilgjengelig på samisk.

For regelverk og skjema til intern bruk i den fylkeskommunale organisasjon gjøres en vurdering av behovet i hvert enkelt tilfelle. Eksempler på ting som er oversatt er permisjonsreglementet, instruks for brannvern i Fylkeshuset og flagginstruksen.

Den enkelte etat/virksomhet er selv ansvarlig for iverksetting. Samisk språkkonsulent kan kontaktes vedrørende behov for bistand til oversettelse. Kostnader ved bruk av ekstern oversetter og for trykkeutgifter belastes den enkelte virksomhet. Det kan søkes om midler jfr. kap. 5.4.

7.5.3 Brevhoder, logo, konvolutter mv.

Som følge av lovvedtak om tospråklig navn på Troms skal Troms fylkeskommunes logo, brevark m.v. være på to språk. Dette er allerede innarbeidet i grafisk profil.

Det er altså ikke tillatt å bruke fylkeskommunes logo med bare norsk navn, selv om bruken i den enkelte sammenheng ikke er rettet mot samiske forhold. Dette må også følges opp mot eksterne samarbeidsparter for de enkelte virksomheter.

Fylkeskommunale virksomheter med godkjente navn på norsk og samisk bruker virksomhetens navn på begge språk i alle sammenhenger. Det vil si logo, brevhode, konvolutter, annonser m.v. Det kan søkes om midler til merutgifter i forbindelse med offisielt navn på to språk jfr. kap. 5.4.

7.5.4 Planer/Brosjyrer/Trykksaker

Som utgangspunkt skal all informasjon fra fylkeskommunen som retter seg mot alle i fylket, inkludert samiskspråklig befolkning, gis ut både på norsk og samisk.

Alle fylkeskommunale hovedplaner, herunder fylkestingsmeldinger, fylkesplan og Regionalt utviklingsprogram, skal være på norsk og samisk.

Skolekatalogen og sentrale brosjyrer rettet mot videregående opplæring skal være på norsk og samisk.

Veiledere til støtteordninger som fylkeskommunen administrerer skal være på norsk og samisk.

For eventuelle sektordelplaner og mindre avgrensede planer, samt brosjyrer og trykksaker, gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Samisk språkkonsulent kan bidra med veiledning.

Samisk versjon av planer, brosjyrer og trykksaker skal ha samme standard som norsk versjon. Det gjøres en konkret vurdering i det enkelte tilfelle om den samiske versjonen skal være en separat versjon.

Kostnader til samisk versjon dekkes av ansvarlig virksomhet. Det kan søkes om midler jfr. kap. 5.4.

7.5.5 Internett

På fylkeskommunens offisielle nettsider, og andre nettsider drevet av Troms fylkeskommune, skal det være tilgjengelig et samisk språkvalg.

Alle nettsteder må være tilrettelagt for bruk av samiske tegn, jfr. kap. 7.7.1.

Som hovedregel skal all statistisk informasjon være tilgjengelig på samisk.

Alle pressemeldinger skal være tilgjengelig på samisk. For øvrige nyhetssaker gjøres en vurdering i det enkelte tilfelle ut fra sakens karakter. Det er saken i seg selv som er utslagsgivende, ikke bekvemmelighetshensyn som tidsbruk eller kostnader.

Kostnader til samiske sider dekkes av ansvarlig virksomhet. Det kan søkes om midler jfr. kap. 5.4. Samisk språkkonsulent kan være behjelpelig med oversetting. Større oppdrag må settes ut til ekstern oversetting.

Barn og unge er prioritert i Troms fylkeskommune og Troms fylkeskommune har et samiskspråklig nettsted for barn og unge: www.nuorromssas.no Nettstedet skal evalueres i 2007.

7.6 Saksbehandling og møtespråk

Saksbehandlingen i Troms fylkeskommune foregår på norsk. Det anses ikke realistisk i overskuelig fremtid at saksbehandlingen skal kunne skje på samisk. Det er heller ikke aktuelt å oversette sakspapirer eller saksprotokoller til samisk, ut fra de tilgjengelige ressurser. De knappe midlene anses bedre anvendt på andre formål. For inngående og utgående brev vises til kap. 7.6.1.

Møtespråk er normalt norsk. På de årlige fylkeskommunale samekonferanser, og andre møter/konferanser som har et samisk utgangspunkt eller målgruppe, skal det normalt tilrettelegges for bruk av samisk. Simultantolking norsk-samisk-norsk er det beste alternativet.

Fylkestingsmedlemmer, eller medlemmer av politiske utvalg oppnevnt av fylkestinget eller fylkesrådet, skal kunne nytte samisk som møtespråk. Normalt bør det varsles om dette på forhånd, slik at nødvendig tolketjeneste kan gjøres tilgjengelig i forhold til de som ikke forstår samisk.

7.6.1 Inngående og utgående brev på samisk

De som henvender seg skriftlig på samisk til et regionalt offentlig organ som omfattes av Samelovens språkregler har, i følge § 3-3 andre ledd, rett til å få svar på samisk. Det følger også av god forvaltningsskikk at brev besvares på det språk det er mottatt på.

Det må innarbeides rutiner for hvordan inngående brev på samisk behandles og journalføres, og hvordan inngående brev på to språk journalføres, slik at det fremkommer om brevet er kommet inn på samisk eller på to språk. Dokumentsenteret har ansvaret for dette.

Troms fylkeskommune legger følgende praksis til grunn når det gjelder brev på samisk:

1. Inngående brev på samisk skal besvares på samisk og norsk.
2. Inngående brev på norsk og samisk, skal besvares på begge språk.
3. Utgående brev, herunder møteinnkallinger m.v., til samiske organisasjoner og institusjoner, samt til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, skal normalt være på norsk og samisk.

7.7 IT-systemer og samiske tegn

For å tilrettelegge for oppfølging av samelovens språkregler, Stadnamnlova og den nye Navneloven er det et krav at alle IT-systemer i Troms fylkeskommune skal kunne håndtere samiske tegn. Dette er et ansvar for systemeier. Systemeier for det enkelte datasystem skal lage en manual for håndtering av samiske tegn i angjeldende system.

Alle nye IT-system som anskaffes fra og med 2007 skal kunne håndtere samiske tegn. For eldre systemer skal dette legges inn som kravspesifikasjon ved oppgradering til ny versjon.

Forslaget gjelder innføring av ISO/IEC 10646, representert ved UTF-8, som standard tegnsett-koding av informasjon i tekstuell form til bruk på nettsider, mot eventuelle offentlige registre og for annen tekstlig utveksling og bevaring av informasjon.

Forslaget understøtter alle tegnsett brukt i nasjonal sammenheng, også samisk. I tillegg støtter representasjonen alle internasjonale tegnsett i ISO/IEC 10646.

Forslaget understøtter dermed spesifikt krav gitt i eNorge 2009 og Stortingsmelding Nr. 17 – 2006/07 (IKT-meldingen) om en standard på dette området som omfatter alle nasjonale språkgrupper.

7.7.1 SamIT og Samisk tegnsett

For å gjøre det enklere for offentlige virksomheter å ta i bruk samisk tegnsett, etablerte Kommunal- og regionaldepartementet i 2003 en kompetansebase for samisk tegnsett og IT. Basens formelle navn er "samIT - Kompetanse i samisk språk og IT". Forvaltningsansvaret for samIT ligger fra 1.1.2006 hos Arbeids- og

inkluderingsdepartementet. Standard Norge driver kompetansebasen på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Alle offentlige virksomheter kan henvende seg til samIT for å få bistand. På www.samit.no finnes generell informasjon om samisk tegnsett m.v., henvisninger til lover og forskrifter og teknisk informasjon i forbindelse med publisering på samisk og annen relevant informasjon om de samiske språk.

Samisk språkkonsulent vil også kunne bistå sammen med IT-senteret.

8. Klageordning

For at klageadgangen i forhold til samelovens språkregler skal bli reell, skal det ved alle fylkeskommunale virksomheter være tydelig oppslag vedrørende klageadgangen, sammen med skjema for klage. Slik informasjon/skjema skal også være tilgjengelig på fylkeskommunale nettsider.

Informasjonssenteret har ansvaret for å utarbeide og vedlikeholde materiell for oppslag.

Fylkesmannen er klageinstans når klagen angår fylkeskommunale virksomheter.

Vedlegg

Vedlegg 1

Samelovens språkregler. Kapittel 3.

§ 3-1. Definisjoner

I dette kapitlet menes med:

1. forvaltningsområdet for samisk språk: de kommunene som Kongen i forskrift har fastsatt at skal inngå i forvaltningsområdet for samisk språk,
2. offentlige organ: ethvert organ for stat og kommune,
3. lokalt offentlig organ i forvaltningsområdet: ethvert kommunalt, fylkeskommunalt og statlig organ som har en tjenestekrets som omfatter en kommune eller en del av en kommune i forvaltningsområdet for samisk språk,
4. regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet: ethvert fylkeskommunalt og statlig organ som har en tjenestekrets som helt eller delvis omfatter flere av kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, men som likevel ikke er landsomfattende.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78, endret ved lov 17 juni 2005 nr. 99 (i kraft 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 656).

§ 3-2. Oversettelse av regler. Kunngjøringer og skjema

Lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning, skal oversettes til samisk.

Kunngjøringer fra offentlige organ som særlig retter seg mot hele eller deler av befolkningen i forvaltningsområdet, skal skje både på samisk og norsk.

Skjema til bruk overfor et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet skal foreligge både på samisk og norsk. Kongen gir nærmere regler om iverksetting av denne bestemmelsen.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-3. Rett til svar på samisk

Den som henvender seg på samisk til et lokalt offentlig organ i forvaltningsområdet, har rett til svar på samisk. Dette gjelder likevel ikke ved muntlige henvendelser til tjenestemenn som utfører oppdrag utenfor organets kontor.

Den som henvender seg skriftlig på samisk til et regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet, har rett til skriftlig svar på samisk. Kongen kan i særlige tilfeller gjøre unntak for bestemte regionale offentlige organ.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78 (i kraft 1 jan 1993).

§ 3-4. Utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet

For domstoler med embetskrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet, gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. Enhver har rett til å inngi prosesskrifter med bilag, skriftlige bevis eller andre skriftlige henvendelser på samisk. Skal domstolen formidle henvendelsen til en motpart, sørger den for oversettelse til norsk. Oversettelse kan unnlates dersom motparten samtykker.
2. Enhver har rett til å henvende seg muntlig til domstolen på samisk dersom rettergangslovgivningen gir adgang til muntlig istedenfor skriftlig henvendelse. Har domstolen plikt til å nedtegne henvendelsen, kan den som fremmer henvendelsen, kreve at nedtegnelsen skjer på samisk. Et slikt krav bryter ingen frist. Nr. 1 andre og tredje punktum gjelder tilsvarende.
3. Enhver har rett til å tale samisk i rettsmøter. Skal noen som ikke kan samisk delta i forhandlingene, brukes en tolk som retten har oppnevnt eller godkjent.
4. Når en part begjærer det, kan rettens formann bestemme at forhandlingspråket skal være samisk. Nr. 3 andre punktum gjelder tilsvarende.
5. Er forhandlingspråket samisk, kan rettens formann bestemme at også rettsboken skal føres på samisk. Domstolen sørger for oversettelse til norsk.
6. Domstolen sørger for at rettsbøker som er skrevet på norsk, oversettes til samisk når en part krever det. Et slikt krav bryter ingen frist.

For politi og påtalemyndighet med tjenestekrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet, gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. Enhver har rett til å tale samisk i avhør på organets kontor.
2. Enhver har rett til å bruke samisk ved muntlig anmeldelse og rettsmiddelklæring.

For kriminalomsorgens anstalter i Troms og Finnmark gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. § 3-5 gjelder tilsvarende for innsatte.
2. Innsatte har rett til å bruke samisk overfor hverandre og overfor sine pårørende.
3. Innsatte har rett til å bruke samisk ved muntlig rettsmiddelklæring til fengselsmyndigheten.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78, endret ved lov 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

§ 3-5. Utvidet rett til bruk av samisk i helse- og sosialsektoren

Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor lokale og regionale offentlige helse- og sosialinstitusjoner i forvaltningsområdet, har rett til å bli betjent på samisk.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-6. Individuelle kirkelige tjenester

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-7. Rett til utdanningspermisjon

Tilsatte i et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet har rett til permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk når organet har behov for slik kunnskap. Retten kan gjøres avhengig av at den tilsatte forplikter seg til å arbeide for organet en viss tid etter utdanningen. Kongen gir nærmere regler om gjennomføringen av disse bestemmelsene.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-8. Rett til opplæring i samisk

Enhver har rett til opplæring i samisk. Kongen kan gi nærmere regler om gjennomføringen av denne bestemmelsen.

For opplæring i og på samisk gjelder reglene i og i medhold av lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78. Endret ved lov 17 juli 1998 nr. 61 (i kraft 1 aug 1999 iflg. res. 27 nov 1998 nr. 1096).

§ 3-9. Samisk i den kommunale forvaltning

Kommunestyret kan bestemme at samisk skal være likestilt med norsk i hele eller deler av den kommunale forvaltning.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-10. Utvidelse av bestemmelsenes virkeområde

Kongen kan fastsette at bestemmelsene i dette kapitlet som er begrenset til lokale eller regionale offentlige organ i forvaltningsområdet, helt eller delvis også skal gjelde for andre offentlige organ eller for private rettssubjekt når de treffer vedtak på vegne av stat eller kommune.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-11. Klage

Dersom et offentlig organ ikke følger bestemmelsene i dette kapitlet, kan den som saken direkte gjelder, klage til det organet som er nærmest overordnet det

organet klagen angår. Fylkesmannen er klageinstans når klagen angår kommunale eller fylkeskommunale organ.

Også landsomfattende samiske organisasjoner og landsomfattende offentlige organer med oppgaver av særlig betydning for hele eller deler av den samiske befolkningen, har klagerett i slike saker. Det samme gjelder i saker hvor ingen enkeltperson er særskilt berørt.

Tilføyd ved lov 21 des 1990 nr. 78.

§ 3-12. *Organisering av samisk språkarbeid*

Sametinget skal arbeide for vern og videre utvikling av samiske språk i Norge.

Sametinget utarbeider hvert fjerde år en rapport til Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge.

Vedlegg 2

Lov om stadnamn.

§ 1. Formål og verkeområde

Formålet med denne lova er å ta vare på stadnamn som kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk og tenleg, og medverke til kjennskap til og aktiv bruk av namna.

Lova skal sikre omsynet til samiske og kvenske stadnamn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtalar og konvensjonar.

Lova gjeld når organ for stat, fylkeskommune og kommune skal fastsetje stadnamn eller skrivemåten av dei, eller bruke dei i tenesta. Lova gjeld også bruk av stadnamn i selskap som det offentlege eig fullt ut og i læremiddel som skal brukast i skolen. Departementet kan i særskilte tilfelle gi forskrift om at lova skal gjelde når selskap som det offentlege ikkje eig fullt ut, skal bruke stadnamn.

Lova gjeld ikkje for Svalbard, Jan Mayen og dei norske bilanda, den norske kontinentalsokkelen og Noregs økonomiske sone.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 2. Definisjonar

I denne lova tyder:

- a) stadnamn, namn på geografiske punkt, liner og område som kan kartfestast
- b) gardsnamn, namnet på heile det gardsområdet som eitt eller fleire gardsnummer er knytte til
- c) bruksnamn, namn på eigedom med eitt eller fleire bruksnummer eller festenummer under eit gardsnummer
- d) nedervd stadnamn, stadnamn som munnleg eller skriftleg er overlevert frå tidlegare generasjonar
- e) lokal talemålsform, den uttaleforma som er i allmenn bruk av folk som har tradisjonell tilknytning til staden, gjennom busetjing eller årvisse næringsverksemd
- f) rettskrivingsprinsipp, allmenne reglar for korleis lydar og lydkombinasjonar skal givast att i skrift.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 3. Namnevern og namnsetjing

Eit stadnamn kan som hovudregel ikkje takast i bruk på ein stad der det tradisjonelt ikkje høyrer heime, når det

- a) er i bruk som etternamn og er verna, eller

- b) på annan måte er eit særeige namn, eller
- c) av andre grunnar bør vernast.

Eit nedervd stadnamn kan ikkje bytast ut med eit namn utan tradisjon på staden dersom ikkje særlege grunnar talar for det.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 4. Reglar om skrivemåten

Dersom ikkje anna er fastsett i denne lova, skal det ved fastsetjing av skrivemåten av stadnamn takast utgangspunkt i den nedervde lokale uttalen. Skrivemåten skal følgje gjeldande rettskrivingsprinsipp for norsk og samisk. For kvenske stadnamn skal skrivemåten følgje gjeldande rettskrivingsprinsipp i finsk. Finske stadnamn på Austlandet kan tilpassast norske rettskrivingsprinsipp.

Når same namnet er brukt om ulike namneobjekt på same staden, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovudregel vere retningsgivande for skrivemåten i dei andre funksjonane. To eller fleire skriftformer av same namn på same namneobjekt kan fastsetjast som sidestilte dersom eitt eller fleire av desse vilkåra er oppfylte:

- a) det finst fleire uttalevariantar av namnet fordi lokaliteten har stor geografisk utbreiing, eller ligg i eit dialektalt eller administrativt grenseområde
- b) to eller fleire skriftformer av namnet er vel innarbeidde
- c) det er sterk lokal interesse for to eller fleire av formene.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 5. Fastsetjing av skrivemåten

Saker om skrivemåten av stadnamn kan takast opp av

- a) offentleg organ og andre som er nemnde i § 1 tredje ledd,
- b) eigar eller festar når bruksnamnet kjem inn under § 8 andre ledd,
- c) lokal organisasjon med særleg tilknytning til eit stadnamn,
- d) stadnamnkonsulentane når det gjeld stadnamn i deira område.

Kommunen gjer vedtak om skrivemåten av offisiell adresse og av namn på tettstader, grender, kommunale gater, vegar, torg, bydelar, bustadfelt, anlegg o.l. Fylkeskommunen gjer vedtak om skrivemåten av namn på fylkeskommunale anlegg o.l.

Statens kartverk gjer vedtak om skrivemåten av andre stadnamn dersom ikkje anna er fastsett i lov eller forskrift. Det kan gjerast samlevedtak for skriftforma av eit namneledd innanfor same administrative område.

Er det tvil om kven som etter desse reglane skal fastsetje skrivemåten av eit stadnamn, kan spørsmålet leggjast fram for departementet til avgjerd.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 6. Nærmare om saksbehandlinga

Når ei namnesak er teken opp med vedtaksorganet, skal saka gjerast kjend for dei som har rett til å uttale seg. Eigar eller festar har rett til å uttale seg i saker som gjeld bruksnamn. Eigar eller festar har òg rett til å uttale seg i saker som gjeld gardsnamn, når skrivemåten av gardsnamnet skal vere retningsgivande for skrivemåten av bruksnamnet. Synspunkta til eigaren skal tilleggjast særskild vekt. Kommunane har rett til å uttale seg når vedtaket skal gjerast av andre organ enn kommunen sjølv. Fylkeskommunane har rett til å uttale seg i saker som gjeld område som femner om meir enn ein kommune. Lokale organisasjonar har rett til å uttale seg i saker som gjeld stadnamn organisasjonen har ei særleg tilknytning til. Før vedtak om skrivemåte blir gjort, skal namnekonsulentane gi tilråding om skrivemåten.

Saker som gjeld gards- og bruksnamn, skal eigar eller festar få tilsendt direkte. Saker som gjeld samiske eller kvenske stadnamn, skal dessutan sendast til lokale organisasjonar med særleg tilknytning til saka. I tillegg skal saka kunngjerast i minst to aviser som er alminneleg lesne på staden, eller gjerast kjend på annan høveleg måte. Saker som gjeld andre namn, skal kunngjerast på same måten.

Namnesak må reisast samtidig for parallellnamn på norsk, samisk og kvensk.

Med mindre anna er fastsett i lov eller i medhald av lov, gjeld reglane i forvaltningsloven kapittel IV, V og VIII ikkje for saker etter lova her.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 7. Gjenopptaking

Ei sak kan takast opp av dei som er nemnde i § 5 bokstav a til d, dersom det kjem til nye opplysningar. Nytt vedtak skal gjerast etter reglane i denne lova.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 8. Særskilde reglar om gardsnamn og bruksnamn

Eigar eller festar kan fastsetje namn på eige bruk. Eigar eller festar har likevel ikkje rett til å endre eller byte ut bruksnamn som kjem inn under andre ledd, dersom ikkje særlege grunnar talar for det.

Skrivemåten av gardsnamn og bruksnamn som språkleg og geografisk fell saman med nedervde stadnamn, eller med andre stadnamn som etter reglane i denne lova eller i andre lover og forskrifter skal brukast av det offentlege, skal fastsetjast etter reglane i §§ 4 til 6.

Vedtak om skrivemåten av gardsnamn skal som hovudregel vere retningsgivande for skrivemåten av bruksnamn som er identisk med gardsnamnet, eller der gardsnamnet går inn som ein del av bruksnamnet.

For andre bruksnamn fastset eigar eller festar skrivemåten.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 9. *Bruk av stadnamn*

Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.

Samiske og kvenske stadnamn som blir nytta blant folk som bur fast på eller har næringsmessig tilknytning til staden, skal til vanleg brukast av det offentlege t.d. på kart, skilt, i register saman med eventuelt norsk namn.

Offentlege organ og andre som er nemnde i § 1 tredje ledd, skal halde fram med å bruke dei skriftformene som er i bruk av det offentlege når lova blir sett i verk, til det eventuelt blir gjort endringsvedtak.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 10. *Klage*

Vedtak etter denne lova kan påklagast av dei som etter § 5 første ledd bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stadnamn. Offentleg organ har berre klagerett i saker som gjeld namn dei skal bruke i tenesta. Klageretten gjeld også vedtak gjorde av kommunar og fylkeskommunar. Klage skal grunngivast. Vedtak gjorde av Kongen og Stortinget kan ikkje påklagast. Feilbruk eller manglande bruk av stadnamn etter § 9 kan påklagast til overordna departement. Klage over manglande vedtak kan påklagast til klagenemnda.

Klager på andre vedtak enn dei som er gjorde av eit departement, skal behandlast av ei klagenemnd oppnemnd av Kongen. I klagesaker av prinsipiell karakter kan klagenemnda gi Norsk språkråd,¹ Sametinget og departementet høve til å uttale seg.

Departement som gjer vedtak om skrivemåte, har plikt til å ta saka opp til ny avgjerd etter klage. Departementet skal i slike saker innhente tilråding frå klagenemnda.

For førebuinga av ei klagesak gjeld saksbehandlingsreglane i § 6 tilsvarande. Elles gjeld reglane i forvaltningsloven kapittel VI.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

¹ Jfr. lov 18 juni 1971 nr. 79 om dette rådet - opphevd med lov 17 des 2004 nr. 96.

§ 11. Stadnamnkonsulentar

Departementet oppnemner stadnamnkonsulentar for norske og kvenske stadnamn. Sametinget oppnemner stadnamnkonsulentar for samiske stadnamn.

Namnekonsulentane skal gi rettleiing og råd om skrivemåten av stadnamn.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 12. Stadnamnregister

Det skal førast eit sentralt stadnamnregister.

Alle skriftformer som er endeleg fastsette, skal meldast til stadnamnregisteret av det organet som har gjort vedtaket.

Opplysningane i registeret er offentlege.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 13. Forskrift og unntak

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av lova.

Når særlege grunner talar for det, kan departementet i enkelttilfelle gjere unntak frå reglane i lova og forskrifta.

Endra med lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006, etter res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 14. Iverksetjing

Denne lova gjeld frå den tid Kongen fastset.¹

Frå same tid blir det gjort følgjande endring i lov av 23. juni 1978 nr. 70 om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (delingsloven): - - -

Vedlegg 3

Lov om personnavn (navneloven).

Jfr. *tidlegare* lover 9 feb 1923 nr. 2 (tilleggslov 28 juli 1949 nr. 7), 29 mai 1964 nr. 1.

Kapittel 1. Navneplikt

§ 1. *Plikt til å ha navn*

Alle skal ha fornavn og ett enkelt eller dobbelt etternavn og kan i tillegg ha mellomnavn. Enhver har plikt til å bruke sitt fornavn og etternavn som personnavn. Ingen kan ta, endre eller sløyfe navn på annen måte enn etter loven her.

§ 2. *Plikt til å velge navn for barn*

Senest når barnet fyller seks måneder, skal den eller de som har foreldreansvaret for barnet, sende melding om hvilket navn barnet skal ha.

Har barnet fylt seks måneder uten at melding er sendt eller uten at meldingen kan godtas, får barnet morens etternavn. Dette gjelder ikke etternavn som nevnt i § 4 første ledd nr. 2, og har moren ikke annet etternavn, får barnet i stedet morens fornavn med ending som viser slektskapet.

Kapittel 2. Etternavn, fornavn og mellomnavn

§ 3. *Frie, beskyttede og nye etternavn*

Navn som flere enn 200 personer her i riket har som etternavn, kan tas som etternavn av andre uten samtykke fra dem som allerede har det.

Navn som 200 eller færre personer her i riket har som etternavn, kan bare tas som etternavn dersom alle som allerede har det som etternavn, samtykker. For barn under 18 år gis samtykke av den eller dem som har foreldreansvaret.

Navn som ikke er registrert i Det sentrale folkeregister som et navn som er i bruk som etternavn her i riket, kan tas som etternavn. Dette gjelder likevel ikke navn som:

1. er så likt et beskyttet etternavn at navnene lett kan blandes sammen. Navnet kan likevel tas dersom alle som har det beskyttede navnet som etternavn, samtykker. Annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende.
2. er identisk eller har likhet som nevnt i nr. 1 med et alminnelig kjent foretaksnavn, varemerke eller annet kjennetegn som er vernet her i riket, med et alminnelig kjent navn på en stiftelse, forening, institusjon eller lignende eller med et alminnelig kjent kunstnernavn, og det må antas at berettigede interesser vil lide skade dersom vedkommende får navnet.
3. er registrert i Det sentrale folkeregister som et navn som er eller har vært i bruk som fornavn. Navnet kan likevel tas som etternavn dersom det har opphav eller tradisjon som etternavn i Norge eller i utlandet eller har tradisjon i en kultur som

ikke skiller mellom fornavn og etternavn.

Endret ved lov 5 sep 2003 nr. 91 (i kraft 1 mars 2004 iflg. res. 5 sep 2003 nr. 1118).

§ 4. Avledede etternavn

Uavhengig av begrensningene i § 3 kan følgende navn tas som etternavn:

1. navn som er eller har vært en av tippoldeforeldrenes, oldeforeldrenes, besteforeldrenes eller foreldrenes etternavn eller mellomnavn. Dette gjelder ikke tidligere navn som er ervervet ved ekteskap eller samboerskap.
2. en av foreldrenes fornavn med ending som viser slektskapet, eller når navnet har en tradisjon i en kultur som tillater det, en av besteforeldrenes fornavn med ending som viser slektskap.
3. navn som er eller har vært en av foreldrenes eller besteforeldrenes fornavn, når navnet har en tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn.
4. navn som er eller har vært ektefellens etternavn eller mellomnavn, og som ikke er ervervet ved et tidligere ekteskap eller samboerskap.
5. ektefellens fornavn når navnet har en tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn.
6. navn som er en av steforeldrenes eller fosterforeldrenes etternavn eller mellomnavn, og vedkommende samtykker.
7. etternavn eller mellomnavn som vedkommende har hatt tidligere, og som ikke er ervervet ved ekteskap eller samboerskap, eller mellomnavn som vedkommende har.
8. navn på et gårdsbruk som vedkommende eller en av dennes foreldre eier og har eid i minst 10 år, eller som vedkommende eller en av foreldrene bruker og har brukt i minst 20 år eller har brukt i minst 10 år og har en bruksrett til som er fastsatt for en av foreldrenes eller vedkommendes livstid. Dette gjelder ikke dersom navnet på gårdsbruket er valgt etter 1. januar 1947 og strider mot lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn § 3 bokstav a.
9. etternavn eller mellomnavn som vedkommende for øvrig har en særlig tilknytning til.

Samboere som har bodd sammen i minst to år eller som har felles barn, kan velge navn etter første ledd nr. 4 og 5 på samme måte som ektefeller dersom samboeren samtykker.

Foruten etter adoptivslekten kan den som er adoptert ta navn etter sin biologiske slekt etter første ledd nr. 1, 2 og 3.

Endret ved lov 10 juni 2005 nr. 53 (i kraft 1 aug 2006 iflg. res. 10 juni 2005 nr. 533).

§ 5. Etternavn ved adopsjon

Blir noen som er under 18 år adoptert, får vedkommende adoptantens etternavn med mindre annet er fastsatt i forbindelse med adopsjonen. Dette gjelder ikke der den ene ektefellen adopterer den andres barn.

Når ektefeller sammen adopterer noen som er under 18 år, får adoptivbarnet adoptivmorens etternavn med mindre annet er fastsatt i forbindelse med adopsjonen. § 2 annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 6. Endringer i samme etternavn

En endring av stavemåten av et etternavn som bringer stavemåten nærmere den alminnelige uttalen av navnet eller nærmere skriftspråket for øvrig, regnes ikke som å ta et annet navn. Det samme gjelder en endring av stavemåten til bokstaver som er alminnelig kjent i utlandet.

En endring av et etternavns kjønnsbestemte ending regnes ikke som å ta et annet navn.

§ 7. Doble etternavn

To navn som kan tas som etternavn, kan tas som et dobbelt etternavn der de to navnene er satt sammen med bindestrek. I forhold til §§ 3 og 4 regnes et dobbelt etternavn som to adskilte etternavn.

§ 8. Fornavn

Som fornavn kan det ikke velges et navn som er registrert i Det sentrale folkeregister som et navn som er eller har vært i bruk som etternavn eller mellomnavn. Navnet kan likevel tas som fornavn dersom det har opphav eller tradisjon som fornavn i Norge eller i utlandet eller har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn.

§ 9. Mellomnavn

Navn som kan tas som etternavn, kan tas som mellomnavn.

§ 10. Alminnelige begrensninger

Selv om de øvrige vilkår er oppfylt, skal en melding om å ta, endre eller sløyfe navn ikke godtas dersom vedkommendes personnavn ellers kan bli til vesentlig ulempe for vedkommende eller andre sterke grunner tilsier det.

Personer over 18 år kan ikke ta, endre eller sløyfe fornavn eller etternavn mer enn en gang hvert tiende år. Vedkommende kan likevel innen ti år:

1. ta som etternavn etternavnet til en ektefelle eller en samboer som vedkommende har bodd sammen med i minst to år eller har barn sammen med, eller for navn som har en tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn,

- ektefellens eller samboerens fornavn,
2. ta som etternavn et etternavn som vedkommende tidligere har hatt,
  3. ta som etternavn steforeldres, fosterforeldres eller adoptivforeldres etternavn, og
  4. endre fornavnet tilbake til det fornavnet vedkommende hadde før endringen,
  5. ta, endre eller sløyfe fornavn eller etternavn dersom det foreligger særlige grunner.

Kapittel 3. Saksbehandling m.m.

§ 11. Meldeplikt og forvaltningsorgan for navnesaker

Den som vil ta, endre eller sløyfe navn, må gi melding om det til folkeregisteret, som avgjør om meldingen skal godtas. Meldingen sendes til folkeregisteret for den kommunen hvor den meldingen gjelder, er registrert bosatt. For enkelte navnesaker kan departementet bestemme at meldinger skal gis til og behandles av et annet forvaltningsorgan. Vedtak om å godta eller nekte å godta en melding kan påklages til fylkesmannen.

Departementet kan gi nærmere regler om bruk av meldingsskjema og meldingenes innhold og om saksbehandlingen for øvrig.

§ 12. Melding om navn for barn

Melding om å ta, endre eller sløyfe navn for noen som ikke har fylt 18 år, skal fremsettes av den eller de som har foreldreansvaret, eller disse må ha samtykket i meldingen. Gjelder meldingen et barn over 12 år, må også barnet selv ha samtykket. Selv om det ikke foreligger samtykke etter første eller annet punktum, kan meldingen godtas dersom det foreligger særlig grunn.

§ 13. Søksmål

Er noens rettigheter krenket ved et vedtak som godtar en melding om å ta, endre eller sløyfe navn, kan vedkommende gjøre sin rett gjeldende ved søksmål innen to år etter at vedkommende fikk eller burde skaffet seg kunnskap om vedtaket. Søksmålet må være reist innen 10 år etter at vedtaket ble truffet.

§ 14. Hvem loven gjelder for, utenlandske navneavgjørelser m.m.

Loven gjelder for alle som i Det sentrale folkeregister er registrert som bosatt her i riket og har til hensikt å bli boende her varig.

Den som omfattes av første ledd og er utenlandsk statsborger, kan her i riket inngi melding om å ta, endre eller sløyfe navn i samsvar med avgjørelse truffet av statsborgerlandets myndigheter, med mindre annet følger av forskrift etter tredje ledd.

Kongen kan ved forskrift gi regler om hvilke navnerettsregler som skal gjelde for utenlandske statsborgere som bor her i riket, og for norske statsborgere som bor i utlandet, og om beskyttelse her i riket for etternavn som er i bruk i utlandet.

Kapittel 4. Sluttbestemmelser

§ 15. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen¹ bestemmer. Fra samme tid opphører lov 29. mai 1964 nr. 1 om personnamn å gjelde.

1 Iflg. res. 7 juni 2002 nr. 527 Justis- og politidepartementet, som ved forskrift 14 okt 2002 nr. 1126 bestemte at loven trådte i kraft 1 jan 2003.

§ 16. Overgangsregler

Den som ved lovens ikrafttredelse har etternavn som består av to navn adskilt av mellomrom, kan selv beholde navnet i denne formen.

Etternavn som ved lovens ikrafttredelse består av to navn forbundet med bindestrek, anses som et dobbelt etternavn bestående av to etternavn.

§ 17. Endringer i andre lover

Fra den tid loven her trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover: - - -